

Karol Potrzobowski

Regulamin w sprawie rachunkowości zespołów adwokackich w praktyce kierownika zespołu

Palestra 9/4(88), 5-13

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nictwo socjalizmu w okresie nowej kadencji organów władzy mas pracujących.

Tegoroczne Święto Pracy, obchodzone po raz dwudziesty po Wyzwoleniu i zbiegające się z przygotowaniem do wyborów, jest szczególną okazją do podsumowania wielkich osiągnięć nie tylko w okresie ostatnich 4 lat, ale i w ciągu dwudziestu lat budownictwa socjalizmu, jest świętem szczególnie uroczystym mas pracujących, w tym także adwokatury.

KAROL POTRZOBOWSKI

Regulamin w sprawie rachunkowości zespołów adwokackich w praktyce kierownika zespołu.

Z dniem 1 stycznia 1965 r. wszedł w życie nowy regulamin w sprawie rachunkowości zespołów adwokackich, uchwalony na posiedzeniu plenarnym Naczelnej Rady Adwokackiej w dniu 14.XI.1964 r. i zatwierdzony decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 9.XII.1964 r. Regulamin ten zastąpił instrukcję Naczelnej Rady Adwokackiej z 1954 r., która jako wydana w pierwszym okresie istnienia zespołów, nie rozwiązała wielu zagadnień dotyczących gospodarki finansowej, a poza tym zawierała szereg postanowień, które nie wytrzymały próby życia. Konieczność wydania nowych przepisów powstała również w związku ze zmianami dotyczącymi struktury zespołów adwokackich a wynikającymi z ustawy o ustroju adwokatury i z rozporządzenia w sprawie zespołów adwokackich.

Uchwalenie regulaminu oparte jest na delegacji zawartej w § 41 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.XII.1963 r. w sprawie zespołów adwokackich (Dz. U. z 1964 r. Nr 1, poz. 4). Stosownie do pisma ókólnego Ministerstwa Finansów z dnia 10.V.1952 r. (Dz. Urz. Min. Fin. z 1952 r. Nr 16, poz. 42) rachunkowość zespołów „powinna być prowadzona według zasad i sposobów ustalonych przez Naczelną Radę Adwokacką a zatwierdzonych przez Ministra Sprawiedliwości”, w związku z czym odstępstwa od postanowień omawianego regulaminu z dnia 14.XI.1964 r. przy prowadzeniu rachunkowości zespołu mogą pociągnąć za sobą konsekwencje podatkowe, nie wyłączając stwierdzenia nieprawidłowości ksiąg i ustalenia podstawy opodatkowania w drodze oszacowania.

Zadaniem niniejszego opracowania nie jest komentowanie poszczególnych postanowień regulaminu dotyczących sposobu i techniki księgowania, gdyż nie odbiegają one od powszechnie stosowanych zasad prowadzenia rachunkowości i są dostatecznie znane księgowym zespołów. Pragnę natomiast zwrócić uwagę na zagadnienia, które powinny szczególnie interesować kierowników zespołów, jako wiążące się z ogólnym obowiązkiem prowadzenia spraw finansowych i gospodarczych zespołu (art. 30 u. o u.a., § 39 rozporządzenia) i sprawowania nadzoru nad pracą personelu pomocniczego. Wydaje się również rzeczą celową przypomnienie podstawowych przepisów podatkowych, które się wiążą z działalnością zespołów adwokackich.

1. Sprawy podatkowe

a). Zespół adwokacki zgłasza corocznie we właściwym wydziale finansowym (najpóźniej w grudniu na rok następny) obowiązek podatkowy w zakresie podatku obrotowego na formularzach według przepisanej wzoru, załączając zezwolenie na prowadzenie działalności zawodowej w formie zaświadczenia rady adwokackiej, które stwierdza, że zespół figuruje w rejestrze zespołów (§ 7 rozp. w sprawie zespołów adwokackich), i które wymienia osobę kierownika oraz ewentualnie jego zastępcę.

Opłata za zgłoszenie obowiązku podatkowego pobierana jest w wysokości przewidzianej dla zakładów usługowych, tj. w kwocie 300 zł (powołany okólnik Ministerstwa Finansów z dnia 10.V.1952 r.). Podstawę opodatkowania podatkiem obrotowym stanowi nie kwota określona w umowie z klientem, lecz zapłata rzeczywiście otrzymana w danym roku podatkowym (okólnik Ministerstwa Finansów z dnia 12.I.1953 r. — Dz. Urz. Min. Fin. Nr 1, poz. 4). Stawka podatku obrotowego wynosi 4% (rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15.I.1952 r. — Dz. U. Nr 10, poz. 59).

b) Zespoły adwokackie nie wykonują działalności obliczonej na osiągnięcie zysku i z tego względu nie podlegają obowiązkowi podatkowemu w podatku dochodowym (pkt 4 regulaminu).

c). Od wynagrodzeń wypłacanych — przez zespół — adwokatom pobierany jest podatek od wynagrodzeń na podstawie § 1 ust. 1 pkt 11 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 8.VI.1960 r. (Mon. Pol. Nr 52, poz. 250).

Wynagrodzenia adwokatów z tytułu uczestnictwa w zespole oraz z tytułu kierowania zespołem podlegają opodatkowaniu według stawek tzw. „tabeli P”, wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 5.I.1953 r. (Dz. U. Nr 1, poz. 1), co zostało wyjaśnione przez Ministerstwo Finansów w piśmie okólnym z dnia 4.V.1964 r. Nr PO/3115/4/64. Podstawę opodatkowania podatkiem od wynagrodzeń stanowi kwota wynagrodzenia wynikająca z arkusza rozliczeniowego (pkt 6 regulaminu).

Zespoły adwokackie zostały zwolnione od uiszczenia uzupełniającego podatku od wynagrodzeń na podstawie § 60 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku od wynagrodzeń (rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28.V.1960 r. — Dz. U. Nr 26, poz. 149).

Kierownik zespołu obowiązany jest do pobrania od pracowników, aplikantów i adwokatów oświadczenia w sprawie obliczenia podatku od wynagrodzeń według urzędowego wzoru wydanego przez Centralę Wydawniczą Druków (wzór ZO-95). Ponadto adwokaci — w związku z postanowieniami § 1 ust. 3 cytowanego zarządzenia Ministra Finansów z dnia 8.VI.1960 r. — składają dodatkowo oświadczenie, że: 1) nie osiągają poza zespołem przychodów z działalności zawodowej nie wynikającej ze stosunku pracy, 2) nie wykonują żadnych świadczeń podlegających podatkowi obrotowemu.

Wykazy potrąceń podatku od wynagrodzeń, sporządzane na druku urzędowego nakładu (wzór Min. Fin. 113), lub odpisy list płacy należy przesyłać właściwemu wydziałowi finansowemu.

W razie potrącenia podatku w wysokości wyższej od wynikającej z obowiązujących przepisów zespół — na wniosek zainteresowanego złożony w trybie art. 162 dekretu o postępowaniu podatkowym (Dz. U. z 1963 r. Nr 11, poz. 60) — prosiuje wymiar podatku i zarządza zwrot nadpłaty. Wzór decyzji zawiera okólnik

Ministra Finansów z dnia 20.V.1953 r. (Mon. Pol. Nr A-62, poz. 764). W razie zaś pobrania podatku w kwocie niższej od wynikającej z przepisów — należne, a nie pobrane kwoty podatku obciążają wyłącznie zespół (art. 141 ust. 3 dekretu o post. pod.), który nie ma prawa dodatkowego potrącenia tych kwot podatnikowi podatku od wynagrodzeń.

Na podstawie art. 27 dekretu o post. pod. zespół obowiązany jest ustanowić osobę odpowiedzialną za prawidłowe obliczanie i pobieranie podatku od wynagrodzeń oraz za terminowe wpłacanie podatku, zgłaszając właściwemu wydziałowi finansowemu imiona, nazwiska i adresy tych osób.

d) W razie wypłacenia wynagrodzenia członkowi zespołu w ciągu roku kalendarzowego w wysokości przekraczającej 96 000 zł, zespół jest obowiązany przesłać odpowiednie zawiadomienie wydziałowi finansowemu w terminie do dnia 15 stycznia roku następnego (art. 9 ustawy o podatku wyrównawczym — Dz. U. z 1957 r. Nr 62, poz. 336).

e) Z dniem 1.I.1964 r. zespoły adwokackie, jako organy samorządu zawodowego zwolnione zostały od podatku od lokali (pismo okólne Ministerstwa Finansów z dnia 18.VIII.1964 r. L. dz. PO/5181/4/64).

2. Koszty administracyjne zespołu

Rodzaje kosztów administracyjnych zespołów określone zostały w § 30 rozp. w sprawie zespołów adwokackich.

Wysokość kosztów na dany rok kalendarzowy określa preliminarz budżetowy zespołu uchwalony przez zebranie zespołu (art. 25 pkt 6 u.o.u.a.). W zespołach, które mają komisję rewizyjną, celowe jest uprzednie zaopiniowanie preliminarza przez komisję. Uchwała zebrania zespołu zapada zwykłą większością głosów. Pomimo braku wyraźnego przepisu należy przyjąć, że poszczególnym członkom zespołu nie przysługuje odwołanie od uchwały w sprawie budżetu, gdyż uchwała nie dotyczy bezpośrednio poszczególnych osób, lecz ma charakter uchwały ogólnej. Wbrew praktyce stosowanej w niektórych radach adwokackich, uchwała zebrania zespołu w sprawie budżetu nie wymaga zatwierdzenia przez radę adwokacką (jednakże rada może — oczywiście — uchylić z urzędu uchwałę w wypadkach przewidzianych w art. 27 u.o.u.a.).

Ewentualne zmiany preliminarza budżetowego wymagają uchwały zebrania zespołu, z wyjątkiem przekroczenia zaplanowanych wpływów i związanego z tym automatycznego przekroczenia wydatków w pozycjach podatku obrotowego, świadczeń na rzecz samorządu adwokackiego i wpłat na Fundusz Szkolenia Aplikantów.

Przeniesienia kredytów budżetowych z pozycji na pozycję (tzw. *virement*), jako stanowiące zmianę budżetu, wymagają podjęcia uchwały przez zebranie zespołu. Brak jednak przeszkód, żeby zebranie (przy uchwalaniu budżetu lub w okresie późniejszym) upoważniło kierownika zespołu do dokonywania przeniesień kredytów w ramach poszczególnych pozycji wydatków rzeczowych.

Wszelkie wydatki budżetowe powinny być należycie udokumentowane listami płacy lub rachunkami. Wobec braku szczególnych postanowień regulaminu dotyczących formy udokumentowania wydatków budżetowych, należy stosować zasady określone w art. 103 dekretu o post. pod. (Dz. U. z 1963 r. Nr 11, poz. 60).

3. Wynagrodzenia członków zespołu

Podstawę obliczenia udziału adwokata w dochodzie zespołu stanowi arkusz rozliczeniowy podziału dochodu, którego wzór ustala Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej (pkt 7 regulaminu). Do czasu ewentualnego uwzględnienia dezyderatów adwokatury w sprawie zmiany zasad obliczania udziału w nadwyżce (patrz dyskusja na posiedzeniu plenarnym NRA w dniu 14.XI.1964 r. — „Palestra” nr 1 z 1965 r.) obowiązuje wzór arkusza rozliczeniowego załączony do regulaminu, objaśnienia zaś do arkusza zawiera uchwała Wydziału Wykonawczego NRA z dnia 20.III.1964 r. („Palestra” nr 5 z 1964 r., str. 94—95). Zawarte w objaśnieniach dyspozycje dotyczące substytucji i obron z urzędu zostały sprecyzowane w instrukcji Prezydium NRA z dnia 18.II.1965 r. (niniejszy numer „Palestry”, str. 61).

Dla uproszczenia czynności związanych z rozliczaniem należności za zastępstwa substytucyjne instrukcja przewiduje prowadzenie rejestru substytucji, w którym kierownik zespołu obciąża konto adwokata udzielającego substytucji i uznaje konto substytutata. Wysokość należności określa kierownik zespołu, który uwzględnia, w jakiej mierze wpływy zespołu powstały z pracy adwokata prowadzącego sprawę, a w jakiej — z pracy substytutata (§ 34 ust. 4 rozp. w sprawie zespołów adwokackich). Wyprowadzane raz w miesiącu saldo stanowi podstawę do księgowania na koncie 61 w ciężar lub na dobro poszczególnych członków zespołu i w związku z tym nie figuruje w arkuszu rozliczeniowym (pkt 2 objaśnień do arkusza), w którym rubryka „wpływ ze spraw” obejmuje również rozliczenia substytucyjne.

W czasie urlopu wypoczynkowego i niezdolności do pracy adwokata z powodu choroby trwającej do 3 miesięcy nie dokonuje się rozliczeń z tytułu zastępstw substytucyjnych (§ 4 instrukcji), substytutat zaś pełni swe czynności bezpłatnie. Ograniczenie bezpłatności zastępstw tylko do tych wypadków nie wydaje się słuszne, niejednokrotnie bowiem zastępstwo wymaga wręcz znikomego nakładu pracy (np. w razie zgłoszenia wniosku o odroczenie rozprawy na skutek choroby strony przy dopuszczonym poprzednio dowodzie z przesłuchania stron, o przekazywanie sprawy sądowi właściwemu itp.).

Należność za sprawę prowadzoną bezpłatnie z urzędu określa kierownik zespołu (§ 34 ust. 3 pkt 2 rozp. w sprawie zespołów adwokackich). Zarachowanie następuje w arkuszu rozliczeniowym na wniosek adwokata złożony po prawomocnym zakończeniu sprawy cywilnej, a w sprawach karnych — po zakończeniu sprawy w instancji. Jak to wyjaśniono w § 8 instrukcji, zarachowanie nie ma zastosowania w razie zasądzenia kosztów prowadzenia sprawy w procesie cywilnym, natomiast w procesie karnym zalicza się na poczet określonego wynagrodzenia wszystkie wpłaty dokonane przez klienta lub w jego imieniu. Jeżeli klient wpłaci wynagrodzenie już po dokonaniu przez kierownika zespołu rozliczenia z tytułu obrony z urzędu, wpłata zostaje zarachowana na dochód zespołu i podlega podziałowi pomiędzy członków zespołu na zasadach ogólnych. W związku z decyzją kierownika zespołu o zaliczeniu należności za obronę z urzędu nie przeprowadza się żadnych księgowania na koncie 61.

Określenie wysokości należności przez kierownika zespołu powinno nastąpić przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, a więc nakładu pracy adwokata, stopnia zawiłości sprawy, znacznej pracochłonności obrony z urzędu, która powoduje konieczność ograniczenia przyjmowania spraw z wyboru lub udzielania substytucji w sprawach już przyjętych, itd. Stawki tzw. „taksty” mogą tu mieć tylko posiłkowe zastosowanie, zwłaszcza jeśli się zważy, że nawet przy prowadze-

niu spraw z wyboru kierownik zespołu może w uzasadnionych wypadkach zwolnić klienta od zapłaty całości lub części wynagrodzenia. Niewątpliwie więc ta sama zasada może być stosowana w drodze analogii przy zarachowaniu obron z urzędu.

Jakkolwiek zasadą jest zarachowywanie przez kierownika zespołu należności za prowadzoną sprawę z urzędu, to jednak nie można wyłączyć odstępstwa od tej zasady w wyjątkowych wypadkach. Mianowicie szereg zespołów adwokackich na podstawie uchwał zebrań zespołów prowadzi bezpłatnie niektóre kategorie spraw z wyboru (np. sprawy o ustalenie ojcostwa, o alimenty, powództwa cywilne w sprawach z art. 201 k.k., niektóre kategorie spraw nieletnich itp.), adwokaci zaś traktują swe czynności jako pracę społeczną. Skoro zatem adwokatowi nie zalicza się wynagrodzenia przy sprawie z wyboru, to brak jest merytorycznych przesłanek, żeby w tych samych kategoriach spraw prowadzonych z urzędu zarachowywanie miało miejsce.

Na marginesie zagadnienia obron z urzędu należałoby poruszyć sprawę wyznaczania obrońców w sprawach karnych bezpośrednio przez sądy — w przeciwieństwie do spraw cywilnych, w których pełnomocników z urzędu wyznacza rada adwokacka lub zespół adwokacki (art. 117 k.p.c.). Przewodniczący wydziału karnego, wyznaczając imiennie obrońcę z urzędu z listy adwokatów, nie może przecież wziąć pod uwagę obciążenia pracą tego obrońcy w innych sprawach, specjalizacji adwokata, okresu jego urlopu lub choroby, itp., w których to kwestiach najlepsze rozeznanie ma kierownik zespołu. Wydaje się, że nawet bez potrzeby nowelizacji art. 80 i 83 k.p.k. (które przecież nie precyzują samej technicznej strony wyznaczenia obrońcy) należałoby dążyć do wyjaśnienia przez Ministerstwo Sprawiedliwości, iż zarządzenie w sprawie wyznaczenia obrońcy dla oskarżonego wydaje przewodniczący wydziału, zwracając się jednocześnie do rady adwokackiej lub zespołu adwokackiego o wskazanie osoby adwokata, który będzie pełnił czynności obrońcy.

Przepisy dotyczące podziału dochodu zespołu pomiędzy jego członków nie wyjaśniają sposobu sprostowania obliczenia wynagrodzenia adwokata w razie uchylecia przez radę adwokacką z urzędu lub na skutek odwołania uchwały zebrania zespołu, powziętej w trybie § 35 lub § 36 rozp. w sprawie adw., gdy zespół dokonał już rozliczenia za dany miesiąc zgodnie z powziętą uchwałą. Sytuacja taka będzie występować z reguły, albowiem uchwały zebrań zespołów podejmowane są zwykle w ostatnich dniach miesiąca, a uchylene uchwały następuje już po dokonaniu wypłaty wynagrodzeń za dany miesiąc.

Zagadnienie powyższe zostało — moim zdaniem prawidłowo — rozstrzygnięte w piśmie okólnym nr 16/64 Rady Adwokackiej w Krakowie. W razie więc prawomocnego uchylecia ograniczeń zastosowanych przez zebranie zespołu na podstawie § 35 lub § 36 należy obliczyć wyrównanie wynagrodzenia należnego adwokatowi, tj. różnicę pomiędzy wynagrodzeniem brutto wypłaconym a wynagrodzeniem brutto wynikającym z udziału adwokata w dochodzie zespołu na zasadach ogólnych (bez zastosowania ograniczenia). Kwotę wyrównania należy doliczyć do wynagrodzenia za miesiąc, w którym sprostowanie zostało dokonane. W księgowości zespołu nie przeprowadza się żadnych dekretacji w związku z powyższym sprostowaniem, gdyż wypłata wyrównania następuje z ogólnych wpływów zespołu (w drodze zmniejszenia nadwyżki przypadającej do podziału, co powinno być uwidocznione w objaśnieniach do arkusza rozliczeniowego).

4. Zwrot kosztów prowadzenia spraw

Wyплаты z tytułu kosztów prowadzenia spraw mogą nastąpić wyłącznie po uprzednim akceptowaniu przez kierownika zespołu dowodu stanowiącego podstawę wypłaty (pkt 39 regulaminu) i po zaopatrzeniu dowodu numerem karty ewidencyjnej sprawy (pkt 41). Dowodami tymi w myśl pkt 40 regulaminu mogą być wyłącznie:

a) pokwitowania kas sądowych, które są wydawane przy wysokości opłaty sądowej przekraczającej 500 zł (§ 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14.VIII.1952 r. — Dz. U. z 1952 r. Nr 38, poz. 264 i z 1960 r. Nr 18, poz. 109), przy opłatach zaś ściąganych w drodze egzekucji, przy wpłatach z tytułu zaliczek na koszty, depozytów itp. — bez względu na wysokość wpłaty,

b) oświadczenia adwokata prowadzącego sprawę co do zakupu znaczków sądowych i skarbowych w wysokości nie przekraczającej jednorazowo kwoty 500 zł w danej sprawie, ze wskazaniem sygnatury akt, w których opłata została uiszczona,

c) delegacje służbowe odpowiadające warunkom, jakie są przewidziane w instrukcji Prezydium NRA z dnia 21.I.1965 r. („Palestra” nr 3 z 1965 r., str. 55). Wyплаты z tego tytułu, a więc zarówno koszty, jak i diety, wolne są od podatku od wynagrodzeń na podstawie okólnika Ministerstwa Finansów z dnia 15.II. 1955 r. L. dz. PM 4/55,

d) rachunki za przepisywanie na maszynie i przepisywanie akt, jeśli czynności te zostały zlecone na zasadach przewidzianych w instrukcji NRA, ogłoszonej w nrze 11 „Palestry” z 1960 r. na str. 98—99,

e) rachunki za inne rzeczywiście poniesione i udokumentowane wydatki związane z prowadzeniem sprawy (np. koszty ekspertyz pozasądowych, odrysów planów geodezyjnych, tłumaczeń, legalizacji dokumentów itp.),

f) oświadczenia (tzw. „dowody wewnętrzne”) dotyczące drobnych wydatków nie przekraczających jednorazowo 30 zł, których udokumentowanie rachunkami jest z natury rzeczy niemożliwe lub znacznie utrudnione.

Zaznaczyć należy, że w myśl pkt 54 lit. g) regulaminu członek zespołu prowadzący sprawę odpowiada wobec zespołu za stan rozliczeń z klientem oraz za merytoryczne uzasadnienie wydatku.

Po zakończeniu sprawy nie rozchodowana część wpłaty na poczet kosztów powinna być zwrócona klientowi bądź przekięgowana na wynagrodzenie, jeżeli należność z tego tytułu nie została w całości przez klienta pokryta. Salda kosztów nie przekraczające kwoty 30 zł w jednej sprawie mogą być przekazane na konto rady adwokackiej na cele przez nią określone (z reguły będą to cele socjalne).

5. Wpłaty na rzecz zespołu

Wszelkie wpłaty zarówno z tytułu wynagrodzenia adwokackiego, jak i kosztów prowadzenia sprawy mogą być dokonywane wyłącznie do kasy zespołu (§ 21 ust. 2 rozp. w sprawie zesp. adw.), w związku z czym regulamin zawiera zakaz dokonywania wpłat z tych tytułów bezpośrednio przez członków zespołów (pkt 36). Jedynym wyjątkiem jest dokonanie przez adwokata wpłaty w razie pobrania

wartości dewizowych lub bonów towarowych Banku PKO na warunkach przewidzianych w obowiązujących przepisach dewizowych (wykaz tych przepisów ogłoszony został jako załącznik do uchwały Wydziału Wykonawczego NRA z dnia 20.IX.1963 r. — „Palestra” nr 10 z 1963 r., str. 81).

Zgodnie z pkt 40 regulaminu przychodowy kwit kasowy powinien zawierać — poza podpisem kasjera — również podpis osoby dokonującej wpłaty (analogiczny przepis zawierała również instrukcja z 1954 r.). W razie dokonania przez klienta wpłaty za pomocą przekazu pocztowego odcinek przekazu powinien być załączony do kwitu. W wypadku wpłaty klienta na konto zespołu w PKO odcinek blankietu wpłaty stanowi załącznik do wyciągu bankowego.

Zespoły adwokackie mogą również przyjmować wpłaty klientów przeznaczone dla innych zespołów. Wpłaty te dla uniknięcia ewentualnego podwójnego opodatkowania nie powinny być księgowane na koncie wpływów za prowadzenie spraw, lecz na koncie 35 („Inne rozliczenia”), a następnie przelewane na konto właściwego zespołu (pkt 33 regulaminu). Regulamin wprowadza dopuszczalność pobierania wpłat poza siedzibą zespołu za pomocą odrębnego kwitariusza w razie prowadzenia przez zespół punktu konsultacyjnego w innej miejscowości (pkt 37). Oczywiście może to mieć miejsce tylko wówczas, gdy punkt konsultacyjny działa za zgodą rady adwokackiej.

Zgodnie z art. 20 ust. 3 u.o.u.a. wpłaty dokonywane są na rzecz zespołu, w związku z czym o zarachowaniu wpłaty klienta na konto 61 lub na konto 34 decyduje kierownik zespołu. W praktyce zdarzają się niejednokrotnie wypadki, w których przy przyjęciu sprawy nie można określić wysokości wynagrodzenia, jakie zostanie pobrane za prowadzenie sprawy, klient zaś wpłaca zaliczkowo określoną przez kierownika kwotę odpowiadającą w przybliżeniu przewidywanej należności zespołu. Na przykład klient powierza obronę w tzw. „zbiorowym” procesie karnym toczącym się w sądzie wojewódzkim, przy czym rozprawa rozpisana jest na okres trzech tygodni. Wynagrodzenie zostało określone na 1200 zł plus 240 zł za każdy dodatkowy dzień, czyli łącznie na 6000 zł i klient wpłaca tę kwotę. W chwili rejestrowania sprawy niepodobna przewidzieć, czy na pierwszej rozprawie sprawa nie zostanie odesłana do uzupełnienia śledztwa (a taki właśnie wniosek zamierza zgłosić obrońca), czy sprawa klienta nie zostanie wyłączona do odrębnego postępowania, czy wreszcie tok rozprawy nie ulegnie skróceniu. Zarachowanie w całości wpłaconej kwoty na wynagrodzenie byłoby w tych warunkach niewłaściwe, albowiem należy się liczyć z możliwością zwrotu klientowi znacznej części wpłaconej kwoty, co w niektórych wypadkach mogłoby doprowadzić do komplikacji przy rozliczaniu dochodu zespołu pomiędzy jego członków w zależności od osobistego wkładu pracy.

Tak więc w omawianych sytuacjach brak jest moim zdaniem przeszkód, żeby przy przyjęciu sprawy zarachować na wynagrodzenie zespołu jedynie 1200 zł, a 4800 zł zarachować na konto 34 „Rozliczenia z klientami”. W miarę postępu sprawy, co uzasadnia podwyższenie ustalonego zaliczkowo wynagrodzenia, następować będzie przeksięgowanie z konta 34 na konto 61. Należy jednak podkreślić że przeksięgowania powinny następować w okresach, w których powstała podstawa do zarachowania wynagrodzenia, gdyż nie uzasadniona zwłoka mogłaby być potraktowana jako dążenie do obniżenia podstawy opodatkowania.

Powstają również sytuacje, w których zachodzi konieczność zwrotu klientowi wpłaconego przez niego wynagrodzenia, mimo że zostało już ono w całości za księgowane na koncie 61 i rozliczone przy podziale dochodu zespołu. Przykład: Klient wpłaca w całości wynagrodzenie w sprawie rozwodowej, adwokat wnosi

pozew do sądu, jednakże w następnym miesiącu, tj. jeszcze przed posiedzeniem pojednawczym, klient zwraca się z żądaniem cofnięcia pozwu wobec pogodzenia się stron. Wypłacony klientowi częściowy zwrot pobranego wynagrodzenia księguje się wówczas w ciężar konta 61, co w konsekwencji zmniejsza obrót zespołu (praktyka taka jest prawidłowa, gdyż podstawę opodatkowania stanowi zapłata rzeczywiście otrzymana, a więc po uwzględnieniu ewentualnych zwrotów wpłat klientów). W konsekwencji obciążenia konta 61 następuje również zmniejszenie wpływu adwokata prowadzącego sprawę w miesiącu, w którym nastąpił zwrot wpłaty. Należy jednak mieć na względzie, że w miesiącu poprzednim adwokat otrzymał udział w dochodzie zespołu obliczony od całości wpłaty klienta. W rezultacie więc rozliczenie nie pociąga za sobą ujemnych skutków dla adwokata w zakresie jego wynagrodzenia.

6. Zaliczki

Regulamin zezwala (pkt 53 lit. c) na wypłacanie w uzasadnionych wypadkach pracownikowi zespołu, adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu zaliczki na poczet wynagrodzenia w wysokości nie przekraczającej 50%, przewidywanego wynagrodzenia za dany miesiąc. Przy akceptowaniu wypłaty zaliczki kierownik zespołu powinien zlecić jednocześnie księgowości potrącenie zaliczki z najbliższej wypłaty wynagrodzenia.

Regulamin przewiduje również dopuszczalność wypłaty zaliczki na poczet kosztów prowadzenia sprawy, przy czym zaliczka musi być rozliczona najdalej w ciągu 10 dni od daty jej pobrania. W myśl postanowień regulaminu wypłata zaliczki może być dokonana tylko wówczas, gdy znajduje ona odpowiednie pokrycie we wpłacie klienta na koszty prowadzenia sprawy. Może się jednak zdarzyć, że zespół — celem uniknięcia niekorzystnych skutków procesowych dla klienta — decyduje się na pokrycie wydatku pomimo braku wpłaty. Na przykład adwokat otrzymuje wezwanie do uiszczenia opłat sądowych od rewizji, a list do klienta z zawiadomieniem o konieczności wpłaty na koszty wraca z adnotacją, iż adresat przebywa na urlopie. W podobnych sytuacjach wydaje się dopuszczalne tymczasowe pokrycie wydatku przez zespół z jednoczesnym obciążeniem klienta, skoro roszczenie do klienta o zwrot wyłożonej sumy nie może budzić wątpliwości (§ 9 ust. 1 taksy, art. 742 k.c.). Oczywiście decyzje w tym względzie powinny być podejmowane z należytą ostrożnością, w razie bowiem nieściągalności wierzytelności pokrycie wydatku nastąpi w ciężar kosztów zespołu.

7. Ubezpieczenia rzeczowe

Regulamin zaleca zespołom adwokackim (pkt 27) ubezpieczenie gotówki w kasie i podczas transportu — od kradzieży i rabunku — we właściwym oddziale Państwowego Zakładu Ubezpieczeń. Dla prawidłowego określenia stawki ubezpieczeniowej należałoby ubezpieczyć codzienny stan kasy w wysokości odpowiadającej przeciętnym wpływom oraz dodatkowo w dniu wypłaty wynagrodzeń adwokatom na kwotę odpowiednio wyższą.

Wydaje się również celowe bezimienne ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków osób przenoszących gotówkę do banku oraz ewentualne ubezpieczenie od kradzieży ruchomości mających większą wartość (np. maszyny do pisanania).

Składki ubezpieczeniowe nie są wysokie, a ubezpieczenie uniezależnia zespół od wypadków losowych i konieczności pokrycia strat w ciężar kosztów zespołu. Wydatki związane z ubezpieczeniem powinny być pokrywane z § 20 poz. e) budżetu.

8. Umarzanie wierzytelności zespołów

Wobec braku odpowiednich przepisów zespoły adwokackie napotykały duże trudności z podejmowaniem decyzji w sprawie umarzania należności od klientów lub rozkładania tych należności na raty. Istniejącą lukę wypełnił regulamin w sprawie określenia zasad umarzania oraz udzielania ulg w spłacaniu należności przysługujących zespołom adwokackim, uchwalony w dniu 13 marca 1965 r. na posiedzeniu plenarnym NRA. Wobec ogłoszenia pełnego tekstu regulaminu w niniejszym numerze „Palestry” (str. 60) zbędne jest przytaczanie jego postanowień. Należy natomiast zwrócić uwagę na to, że od umorzenia wierzytelności zespołu trzeba odróżnić sprostowanie pierwotnie ustalonej wysokości wynagrodzenia lub zastosowanie ulgi przewidzianej w taksie. Tak np. klient powierza sprawę, której prowadzenie według wstępnych ustaleń wymagać będzie znacznego nakładu pracy, i w związku z tym kierownik zespołu określa wynagrodzenie według górnej stawki. Jeśli w sprawie tej pozwany uznał powództwo albo też strony zawarły ugodę na pierwszej rozprawie, kierownik zespołu dokonuje sprostowania pierwotnie określonej wysokości wynagrodzenia. Jeżeli przy powierzeniu sprawy nie zostało ustalone, że klient ma prawo do ulgi podmiotowej przewidzianej w § 4 pkt 1 taksy, okoliczność zaś ta ujawni się dopiero później, wynagrodzenie powinno być odpowiednio sprostowane przez kierownika zespołu. W tego rodzaju sytuacjach nie następuje umorzenie należności, lecz jedynie skorygowanie wysokości wynagrodzenia na zasadach przewidzianych w przepisach o taksie, i tryb przewidziany w regulaminie z dnia 13.III.1965 r. nie ma zastosowania.

*

Artykuł niniejszy nie wyczerpuje, rzecz jasna, omówienia wszystkich kwestii, jakie nasuwają się w toku stosowania regulaminu w sprawie rachunkowości zespołów. Z tych też względów autor zwraca się z apelem do osób zainteresowanych tematyką artykułu, aby ewentualne zapytania kierowały do Redakcji „Palestry”.

ZDZISŁAW GOŁĘBIOWSKI

Rada zakładowa czy jej prezydium?

W myśl art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 18 stycznia 1956 r. o ograniczeniu dopuszczalności rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia oraz o zabezpieczeniu ciągłości pracy (Dz. U. Nr 2, poz. 11 z późn. zm.)¹ rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia na skutek dopuszczenia się przez pracownika ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych może nastąpić tylko po uprzednim uzyskaniu zgody rady zakładowej (miejscowej, oddziałowej) lub delegata związkowego.

¹ W dalszym ciągu będę używał skrótu „dekret z dn. 18.I.1956 r.”